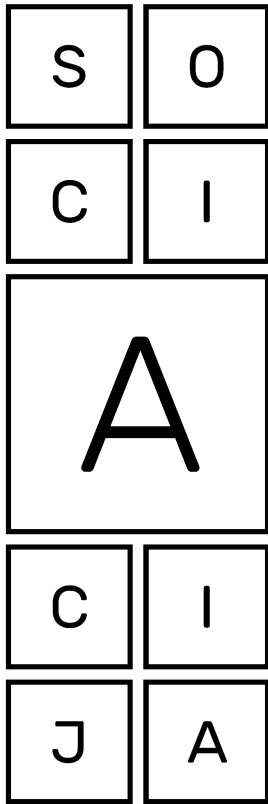

Ljubljana, 3. november 2017

Komentarji in predlogi Društva Asociacija na osnutek Strategije razvoja Slovenije 2030

Uvodno pojasnilo

Spoštovani,
Asociacija je društvo samostojnih ustvarjalcev in nevladnih organizacij s področja kulture, ki predstavlja osrednjo zagovorniško mrežo s področja nevladne kulture pri nas. Veseli nas, da se je Slovenija pridružila mednarodni pobudi Združenih narodov za oblikovanje nacionalnih strateških dokumentov do leta 2030.

Na področju kulture je trenutno v postopku pisanja oziroma sprejemanja Nacionalni program za kulturo 2018 – 2025, ki v velikem časovnem razponu sovпада z obravnavanim dokumentom, zato menimo, da bi bilo smiselno, da se dokumenta dopolnjujeta in v tem duhu so pisane tudi naše pripombe.

V nadaljevanju vam pošiljamo komentarje na dokument Strategija razvoja Slovenije 2030. Menimo, da je potrebno ob pisanju tovrstnih dokumentov imeti v mislih tudi nadnacionalno noto Združenih narodov in splošne trende na področju kulture, ki večinoma stremijo k razumevanju kulture kot enega izmed temeljev za multikulturno, razvito in sodobno družbo.

Poleg tega menimo, da je podobno kot v Nacionalnem programu za kulturo 2018 – 2025 potrebno posebno pozornost posvetiti tudi nevladnemu sektorju na področju kulture in samozaposlenim v kulturi. Tako nevladne organizacije kot samostojni ustvarjalci so namreč ključni producenti sodobne kulture in umetnosti in s tem nujni dejavnik za produkcijo in kontinuiteto žive kulture oziroma sodobnega ustvarjanja.

Za vsa nadaljnja pojasnila vam ostajamo na voljo.

S spoštovanjem,
Društvo Asociacija

Komentarji

K Cilju 4: Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete

Str. 22: K naslovu Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete

PREDLOG:

Predlagamo, da se naslov spremeni tako, da se bo glasil *Kultura kot temelj vključujoče družbe*.

DRUŠTVO ASOCIACIJA
–društvo nevladnih organizacij in samostojnih ustvarjalcev na področju kulture in umetnosti

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

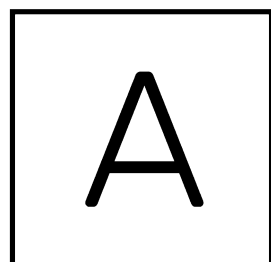
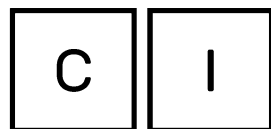
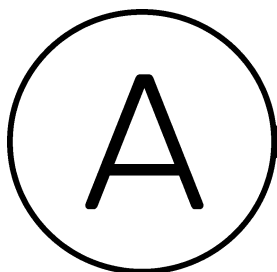
+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)

OBRAZLOŽITEV:

Menimo, da je podani naslov k tematiki, ki zadeva kulturo, v današnjem času multikulturalnosti in različnega mednarodnega povezovanja, neprimeren. Naslov skuša kulturo pripeti na stare vloge, to je iskanje in potrjevanje nacionalne identitete, kar je dejansko preživeta vloga kulture, ki jo aktivni ustvarjalci kulture in umetnosti v veliki meri ne afirmirajo, prav tako je to vloga kulture, ki je njeni konzumenti ne detektirajo kot pomembo ali ključno komponento. Glede tega je zgovoren dokument Analiza financiranja kulture (Ministrstvo za kulturo, 2017), ki navaja raziskavo, po kateri zgolj 19% vprašanih meni, da je kultura »sidro narodne zavesti« in ta odgovor predstavlja najmanj zastopano skupino odgovorov.

Str. 22: K prvemu odstavku, ki se glasi: »Nacionalna identiteta je pomemben dejavnik družbene kohezije, njena ključna elementa pa sta jezik in kultura. Kultura kot refleksija stanja, dialoga in odnosov v družbi oblikuje in predstavlja nacionalno identiteto. Prispeva k odprtosti družbe, razvoju ustvarjalnosti, inovativnosti in sodelovanju ter je pomemben dejavnik gospodarskega in regionalnega razvoja.«

PREDLOG:

Zato predlagamo spremembo prvega odstavka tako, da bi se slednji glasil: »Kultura kot refleksija stanja, dialoga in odnosov v družbi prispeva k odprtosti družbe, razvoju ustvarjalnosti, inovativnosti in sodelovanja, ter je pomemben dejavnik gospodarskega in regionalnega razvoja.«

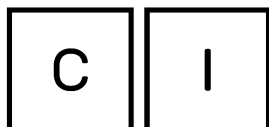
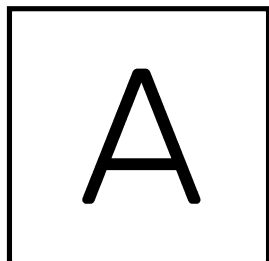
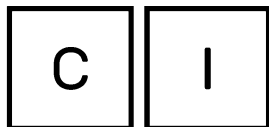
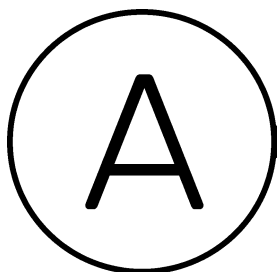
OBRAZLOŽITEV:

Menimo, da se prva poved odstavka vsebinsko ne ujema z novo predlaganim naslovom in splošnim videnjem kulture, ki jo tako ustvarjalci kot uporabniki danes razumejo predvsem kot podstat za krepitev ustvarjalnosti in inovativnosti ter temelj za odprto in strpno družbo.

Str. 22: K drugemu odstavku, ki se glasi: »Slovenski kulturni prostor je zaradi svoje umeščenosti na stičišču kultur tradicionalno raznolik, tudi danes ga sooblikujejo avtohtoni narodni skupnosti ter romska skupnost. Dejavno povečevanje stopnje kulturne raznolikosti v prostoru je pomemben element zmanjševanja vseh vrst nestrpnosti. Dostopnost slovenskega jezika, kulture in rast ustvarjalnih sektorjev spodbuja tudi digitalizacija. Bogata kulturna dediščina kot odsev vrednot, prepričanj, znanj in tradicij je pomemben razvojni potencial družbe. Pomembna pa je tudi krepitev povezovanja s Slovenci v sosednjih državah in po svetu v globalno mrežo. Skupen slovenski kulturni prostor naj bo povezan do te mere, da bo omogočal izkoriščanje vseh kulturnih, političnih in gospodarskih potencialov. Nacionalno kulturo in slovenski jezik želimo razvijati kot dejavnika identitete, prepoznavnosti ter družbenega in gospodarskega napredka.«

PREDLOG:

Predlagamo, da se ob manjših popravkih in dopolnitvah drugi odstavek glasi: »Slovenski kulturni prostor je zaradi svoje umeščenosti na stičišču

kultur tradicionalno raznolik, tudi danes ga sooblikujejo avtohtoni narodni skupnosti ter romska skupnost. Dejavno povečevanje stopnje kulturne raznolikosti v prostoru je pomemben element zmanjševanja vseh vrst nestrpnosti. Nevladne organizacije v kulturi in samostojni ustvarjalci v kulturi so ključen element v nastanku sodobne umetnosti in kulturne produkcije. Dostopnost slovenskega jezika, kulture in rast ustvarjalnih sektorjev spodbuja tudi digitalizacija. Bogata kulturna dediščina kot odsev vrednot, prepričanj, znanj in tradicij je pomemben razvojni potencial družbe. Kulturo želimo razvijati kot prepoznaven dejavnik družbenega in gospodarskega napredka.«

OBRAZLOŽITEV:

Odstavek zapada v protislovje, saj daje veliko poudarka na nacionalno državo in identiteto, hkrati pa govori o strpnosti, multikulturalnosti in sorodnih kategorijah. Zato menimo, da je potrebno ta odstavek idejno poenotiti in ga hkrati razumeti kot smiselno nadaljevanje preoblikovanega prvega odstavka.

Poleg tega so v diktiji skoraj v celoti prezrti nevladni sektor in samostojni ustvarjalci v kulturi, ki skupaj tvorijo ključen element za produkcijo sodobne umetnosti in kulture.

Str. 22: K točki Ključne usmeritve za dosego cilja

PREDLOG:

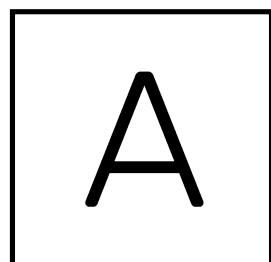
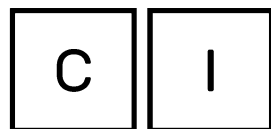
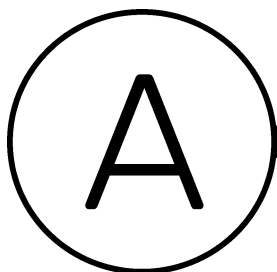
Predlagamo, da se v skladu z zgornjimi komentarji alineji a) in b) združita v enotno diktijo pod točko a) in sicer bi se slednja po novem glasila: **»a) razvijati in ohranjati kulturo, tekočo kulturno produkcijo in kulturno dediščino.«**

Poleg tega predlagamo, da trenutno točko b) nadomesti vsebinsko drugačna točka, ki bi prepoznala tudi pomen nevladnega sektorja in samostojnih ustvarjalcev.

Predlagamo da se nova točka b) glasi: »b) izboljševati pogoje dela za nevladni sektor na področju kulture in samostojne ustvarjalce v kulturi.«

OBRAZLOŽITEV:

Samostojni ustvarjalci v kulturi in nevladni sektor v kulturi namreč v Sloveniji predstavljata ključna elementa za nastanek sodobne kulturne in umetniške produkcije. Ker javni zavodi po večini skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine, do neke mere pa tudi podpirajo prezentacijo sodobne umetnosti, je ravno nevladni sektor, sestavljen tudi ali predvsem in samozaposlenih v kulturi, ključen element v tekoči umetniški produkciji. S tega vidika menimo, da je nujno, da se za ta sektor vzpostavijo pogoji dela, ki bodo omogočali čim bolj nemoteno delo, kjer se bodo ustvarjalci lahko posvetili svojemu primarnemu delu, ne pa različnim administrativnim preprekam, iskanju in zbiranju skromnih finančnih podpor in različnim davčno računovodskim vprašanjem.

V kolikor primerjamo razvitost slovenskega nevladnega sektorja z evropskih povprečjem ugotovimo, da v marsičem zaostajamo. V EU je povprečno 5,42% aktivnega prebivalstva zaposlenega v NVO, v Sloveniji je ta odstotek zgolj 0,79%. V povprečju države EU namenjajo 2,20% BDP za sofinanciranje različnih NVO, v Sloveniji je ta odstotek komaj 0,78 BDP (Vir: Strategiji razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva; Ministrstvo za javno upravo, 2017). Vse to pomeni, da je sektor kot tak podhranjen in sistemsko ni dovolj urejen. Na področju kulture si že vrsto let prizadevamo za določene izboljšave, za katere menimo, da bi morale biti posredno zajete tudi v obravnavani strategiji. Menimo, da bi v prihajajočem obdobju bilo nujno urediti naslednje tematike:

- umestitev NVO v kulturo v krovni Zakon o javnem interesu za kulturo (ZUJIK),
- dosledno bi morali začeti izvajati 56. člen ZUJIK, ki govori o primerljivem financiranju NVO v kulturi z javnimi zavodi
- Izboljšati bi bilo potrebno razpisne mehanizme in odpraviti nesorazmerja pri vlaganju v različna kulturna področja
- Vzpostaviti bi morali mehanizme prenosa javnih storitev in funkcij ter večje infrastrukture v izvajanje in upravljanje NVO v kulturi
- Razširiti bi bilo potrebno definicijo fiskalnega leta
- Izboljšati spremljanje statistike za nevladne organizacije in samozaposlene v kulturi
- Izboljšati bi bilo potrebno mehanizme za spodbujanje zasebnega vlaganja v kulturo
- Vzpostaviti bi morali sodelovanje med državo in lokalnimi skupnosti pri zagotavljanju delovnih prostorov za samostojne ustvarjalce

Str. 22: K točki Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja

PREDLOG:

Glede na spremembe predlagane v zgornjih točkah, predlagamo da se obravnavana točka Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja dopolni še vsaj s tremi cilji, ki jih kultura prav tako aktivno zasleduje in sicer:

Cilj 1) Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu

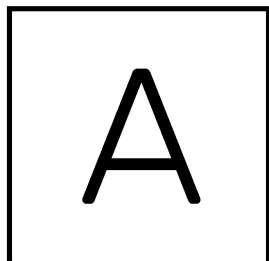
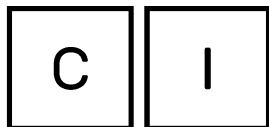
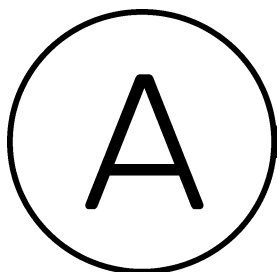
Cilj 5) Doseči enakost spolov in krepi vlogo vseh žensk in deklic

Cilj10) Zmanjšati neenakost znotraj držav in med državami

OBRAZLOŽITEV:

Vsi trije zgoraj navedeni cilji trajnostnega razvoja so pogosto teme umetniških del in doživljajo pogosto obravnavo v različnih področjih umetnosti. Zato menimo, da si kultura kot taka prizadeva za doseganje teh ciljev in bi s tem ti cilji morali biti del točke dokumenta, ki govori o povezovanju kulture s cilji trajnostnega razvoja.

Str. 22 in 23: K točki Ključni kazalniki uspešnosti

PREDLOG:

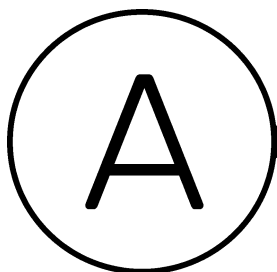
Četudi sta navedena kazalnika dobrodošla meritev napredka področja kulture pri nas pa menimo, da bi za sledenje tekoči kulturni produkciji morali dati vsaj še dva kazalnika in sicer enega, ki bi se nanašal na nevladne organizacije in enega, ki bi meril stanje na področju samozaposlenih v kulturi. Predlagamo da se obravnava točko poleg obstoječih, dopolni z naslednjima kazalnikoma:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Zaposlovanje v NVO preko urejenega strukturnega javnega sofinanciranja	AJPES	0,79% Delovno aktivnega prebivalstva zaposlenega v NVO (2015)	5% Delovno aktivnega prebivalstva zaposlenega v NVO	5,42% Delovno aktivnega prebivalstva zaposlenega v NVO (2015)
Izboljšanje statusa samostojnih ustvarjalcev v kulturi	MK	45% samozaposlenih v kulturi ne dosega dohodkov v višini minimalne plače (2015)	0% samozaposlenih v kulturi ne dosega dohodkov v višini minimalne plače	

OBRAZLOŽITEV:

Glede točke, ki zadeva nevladne organizacije naj navedemo, da so podatki vzeti iz Strategije razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva, ki jo je v letu 2017 pripravilo Ministrstvo za javno upravo. Kot kažejo evropski trendi, je delež zaposlenih v nevladnem sektorju v povprečju v državah EU veliko večji kot v Sloveniji. S tega vidika je problematično tudi zaposlovanje v NVO sektorju v kulturi, ki ni dovolj podprto. Menimo, da je zaposlovanje v NVO dober kazalnik razvoja napredka znotraj nevladnega sektorja, saj odraža številne druge ukrepe, ki bi se morali zgoditi, da bi do realizacije zastavljenega cilja dejansko prišlo. Na področju kulture bi tako morali izvesti večino že navedenih ukrepov, kot so umestitev NVO v ZUJIK, izboljšanje strukturnega financiranja, urejanje prenosa javnih storitev na NVO in ostale zgoraj navedene ukrepe.

Kar zadeva samostojne ustvarjalce v kulturi pa številne raziskave potrjujejo nevezdržen položaj samozaposlenih v kulturi (že omenjena *Analiza financiranja kulture (2017)*, nadalje *Analiza o položaju samozaposlenih v kulturi v Sloveniji s predlogi izboljšav (2017)*, ki jo je izvedel Nacionalni svet za kulturo, pa *Socialni položaj samozaposlenih v kulturi in predlogi za njegovo izboljšanje s poudarkom na temi preživetvene strategije na področju vizualnih umetnosti (2012)*, ki jo je naročilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport), ki bi ga bilo potrebno nujno

S	O
---	---

C	I
---	---

A	
---	--

C	I
---	---

J	A
---	---

popraviti. Glede na zelo dolgo obdobje strategije se nam zdi realen in dosegljiv cilj, da do leta 2030 med samozaposlenimi v kulturi ne bo več oseb, ki bi se morale preživljati s prihodki manjšimi od minimalne plače.

Samozaposleni v kulturi sicer predstavljajo enega ključnih dejavnikov za produkcijo sodobne umetnosti. Število samozaposlenih se po podatkih Ministrstva za kulturo skozi leta zlagoma in enakomerno povečuje, v letu 2016 pa jih je bilo 2.635. Po drugi strani po podatkih v Analizi financiranja v kulturi, ki jo je objavilo ministrstvo za kulturo, kar 45% samozaposlenih v kulturi ne dosega minimalnih prihodkov, kar je zaskrbljujoče visok odstotek. Zavoľjo pomena samozaposlenih v kulturi, med katerimi so poklici, ki jih v javnem sektorju ni, prav tako pa se v svoji osnovni dejavnosti ne morejo zaposliti nikjer drugje, je ključno, da je ta segment kulture prepoznan kot pomemben in da se temu ustrezno zagotovi tudi primeren socialni, družbeni in ekonomski status.